

Glasilno Društva Novo mesto
Izhaja četrtletno – 15. februarja, 15. maja,
15. septembra in 15. decembra
Odgovorni urednik: Marjan Ivan Moškon
Lektorira: Nina Štampohar
Letna naročnina 5 evrov,
člani dobivajo IZZIV brezplačno
Priprava za tisk: GRAFIKA TOMI
Tisk: TISKARSTVO OPARA

izziv

NOVO MESTO

Novo mesto, 15. septembra 2012

Leto XI, številka 3

Stari Novomeščani si predstavljajo tržnico kot množico stojnic, na katerih kmetice iz okolice ponujajo lastni pridelek zelenjave, sadja, sira, masla, kislega zelja in repe, pa tudi kakšno domačo klobaso, kračo, hlebec lepo zapečenega kruha. Na sodobnem »mestnem trebuhu« je takih prijaznih ženic samo še za vzorec in tudi branje ni dosti več. Razcvetela pa se je ponudba potrošniškega blaga. Kakšni robi in katerim kupcem naj bi bila namenjena nova mestna tržnica, še ni čisto jasno, čeprav je to samo eno od bistvenih vprašanj. Zato tudi toliko pomislov ... (Foto: Igor Vidmar)

Umestitev nove tržnice še vedno buri duhove

Spoštovani predsednik društva Novo mesto!

Kopijo pisma, ki sem Vam ga poslal maja letos, sem poslal tudi županu, ker mislim, da mora biti glede na svoj položaj obveščen. Predvsem zato, ker pristop k reševanju »mestne« tržnice na tem kraju že po laični presoji in s kančkom pameti ni strokoven. Umestitev je za Novo mesto vsaj dvakrat neutemeljena, prvič z zgodovinskega vidika kot prostor, ki je zgodovinski kulturni spomenik, in drugič ker ta prostor arhitekturno, krajinsko, prometno in v bodoče glede na rast prebivalstva ne zadovolji. Razen če ima občina toliko denarja, da se lahko spusti v to pustolovščino, ker bi rada dokazala, »da ima prav« – pa počakajmo, kako se bo stvari lotil nekdo na strokovno zadovoljivi ravni! Mene je streslo, ko sem župana pred predstavitev predlogov vprašal, če je prebral moj dopis. Odgovoril je ne, da ni imel časa, da ga bo »jutri« prebral.

Ko sem v majskem Izzivu prebral članek

»Kdaj in kako do prenovljene mestne tržnice«, sem predsedniku društva Novo mesto napisal svoje mnenje in ga poslal v vednost tudi županstvu. Vendar ne vsega, ker so danes časi, ko lahko »ozko usmerjeni« laiki na videnje o tržnici gledajo drugače, bolj trgovsko in manj prostorsko. Seveda je tak pristop nerazčle-

njen, necelovit in ne upošteva dosedanjega razvoja mesta in prebivalstva, niti zgodovinskih vrednot, ki so naše izročilo. Cviček, četudi »božanski«, je le del naše zgodovine. In

ker občina ni strokovni razsodnik, ker ima zato druge ustanove, je pri tako odgovorni nalogi za ta primer nemoralno »ožemanje« nestrokovnega na-

Nadaljevanje na 2. str.

Za mesto ni pravega posluha

Iščemo poti za dogovarjanje o upravljanju starega mestnega jedra

Potem ko je na pogovornem večeru Društvo Novo mesto (DNM) dalo prilo-

žnost javnosti, da pove, kaj je v starem mestnem jedru treba nujno spremeniti, iz-

boljšati, popraviti ..., se je vendarle nekaj premaknilo. Nastalo je Gibanje za mestno jedro, bolj delavna je postala krajevna skupnost Center, stroka je pripravila seznam potrebnih prostorskih, ekonomskih in socialnih sprememb za staro mestno jedro, člani DNM so se sešli z županom, prišel pa je tudi odgovor Mestne občine (beri Občinske uprave) z njihovimi mnenji, kaj se da narediti in česa ne.

Ker sta za upravljanje starega mesta odgovorna župan in občinska uprava, je naš upravni odbor (UO) z zanimanjem preučil njihove poglede in mnenja ter iskal predvsem dejavnosti, ki jih bo Mestna občina opravila za izboljša-

Nadaljevanje na 2. str.

Stara mitnica je ena najbolj trdovratnih mestnih sramot (Foto: Marijan Lapajne)

Bazar nevladnih organizacij

Društvo Novo mesto se bo tudi letos predstavilo na Bazarju nevladnih organizacij, ki bo potekal na Glavnem trgu v petek, 21. septembra popoldne, med 14. in 18. uro. S svojimi dejavnostmi pa se bo predstavila večina društev in drugih prostovoljnih organizacij, ki delujejo na območju mestne in sosednjih občin. Pelo se bo in plesalo, gra-

Društvo
Novo mesto

dila in spodbujala se bo zelena ekološka zavest, zadnja leta pa je na takih preglednih srečanjih tudi vse več takih pobud, gibanj in civilnih iniciativ, ki držijo ogledalo oblasti in opozarjajo na slabo urejene gnotne in druge pogoje delovanja.

BOBU BOB!

Rad zapisal bi v ustavo
fiskalno zlato pravilo.
Ima kaj manj težav
s prebavo,
kdor se hvali z zlato žilo?

Ivan Hrovatič

Kdo ve, katera mestna ulica je to – pozabljena od boga in od huduča?
(Foto: M. Lapajne)

Za mesto ni pravega posluha

Nadaljevanje s 1. str. nje razmer v starem delu mesta. Večino mnenj je UO že poznal in preučil letos februarja in marca na podlagi odgovorov na tri svetniška vprašanja, ki jih je občinska uprava poslala občinskemu svetu. Pravzaprav ni bilo jasno, zakaj stvari ponavljajo in s tem po nepotrebnem izgublja čas.

UO predlaga, naj se v statut občine v poglavje V. Neposredno sodelovanje občanov pri odločanju v občini vnesejo tudi naslednje določbe.

- ❖ Občina naj se pred sprejetjem za mesto pomembnih sklepov in odlokov obvezno posveta s skupinami predstavnikov civilne družbe in mestne krajevne skupnosti.
- ❖ Občina naj skliče zbor občanov pred vsakoletnim sprejetjem proračuna in zagotovi upoštevanje njihovih predlogov in okviru zakonskih določb.
- ❖ Občina naj zagotovi oblikovanje letnega in srednjoročnega programa urejanja ožjega in širšega mestnega središča ter za posamezne pomembnejše predele mesta.

Občinska uprava naj za uresničevanje predlaganih sprememb statuta dopolni svoje obveznosti (v 5. poglavju statuta).

- ❖ Občinska uprava naj zagotovi v svojem letnem delovnem načrtu uresničevanje upravnih, strokovnih, pospeševalnih, razvojnih, organizacijskih in administrativnih opravil v zvezi s sprejetim letnim in srednjoročnim programom urejanja ožjega in širšega mestnega središča in posameznih pomembnejših predelov mesta.
- ❖ Občinska uprava naj v svojem letnem delovnem načrtu zagotovi vse potrebno, da bodo posveti in zbori občanov delovali nemoteno in kakovostno.
- ❖ Občina naj preuči tudi pobudo DNM za dopolnitev **Odloka o gospodarskih javnih službah**, ki je v obravnavi v občinskem svetu.

UO ugotavlja, da javna razprava o obnovi tržnice ni dala odgovorov na vprašanja zasnove prihodnje pridobitniške dejavnosti. Razgrnjeni so bili le posamezni deli ureditve prostora. Tudi v zadnjem pojasnilu občine Društvo Novo mesto ni navedeno,

za kakšne podlage, študije in dokumentacijo so predvidena sredstva v proračunu občine leta 2012. Vsa pohvala prizadevanjem Zavoda za turizem pri obnovi tržnice, toda DNM meni, da je za tako zahteven projekt treba:

- ❖ določiti naložbenika, ki bo razpolagal s tehnologijo delovanja tržnice (vrsta ponudbe, dovozi, parkiranje ...).
- ❖ določiti pogoje, ki jih naložbenik mora upoštevati pri delovanju tržnice (vrsta ponudbe, dovozi, parkiranje ...).

DNM pričakuje, da bo naložbenik svoj poslovni načrt, narejen po merilih JAPTI RS in Razvojnega centra Novo mesto, predstavil javnosti pred izdajo gradbenega dovoljenja.

Vzdrževalna dela na stavbah starega mestnega jedra so nujna in predpogoji za njegov ugled ter s tem za njegov razvoj. UO zato ne sprejema poslanega pojasnila, ki je prepisano s spletne strani in že neštetokrat predstavljeno javnosti. UO vztraja, naj občina dopolni letni delovni načrt občinske uprave, tako da bo ta v letu 2012 javnosti zagotovila:

- ❖ kriterije za ocenjevanje objektov, ki se jih ocenjuje za nevzdrževane,
- ❖ popis nevzdrževanih objektov v mestnem jedru in njihovih lastnikov,
- ❖ predlog oblikovnih in vzdrževalnih posameznih stavb,
- ❖ predlog spodbud oziroma olajšav ali pobotov za posamezne lastnike nevzdrževanih poslopj in predlog pravne pomoči posameznim lastnikom,
- ❖ predlog za ustanovitev, delovanje in poslovanje sklada za vzdrževanje objektov,
- ❖ odločitev o upravičenosti pobude za sprejetje ustreznega odloka, potem ko se z lastniki morebiti ne bi mogli dogovoriti.

UO DNM pričakuje od pristojnih organov občine, JP Komunala, Elektra Ljubljana, Razvojnega centra in drugih, da bodo v najkrajšem možnem času v svojih delovnih načrtih za leto 2012 zagotovili:

- ❖ odločnejše in kakovostnejše redno vzdrževanje ali obnovo mestne podstati, kot so cestišča, tlaki, pločniki in razsvetljava,
- ❖ takojšno urejanje tranzitnega in mirujočega prometa skozi mesto, vključno z gradnjo parkirne hiše,
- ❖ vnovično oblikovanje službe za reševanje urejanje mesta na čelu z mestnim arhitektom,
- ❖ seznanitev javnosti s pogoji, ki jih občina ne izpolnjuje za pridobitev sredstev iz EU za obnavljanje Narodnega doma.

Od župana pričakujemo ukrepe, če organi in javna podjetja občine ne bodo uresničili svojih nalog v zvezi z navedenimi nalogami.

JOŽA MIKLIČ

Umestitev nove tržnice še vedno buri duhove

Nadaljevanje s 1. str. ročnika in posledično prebivalce.

Vprašanje je, zakaj nista bila narejena medpanožna strokovna razčlenitev in videnje, predvsem o vključitvi posegov v zgodovinsko okolje in zakaj naloge še naprej rešujemo nemadejavno, z upoštevanjem preživelega načina razmišljanja, ki ga je že zdavnaj povozil čas! Takrat bodo vprašali, kdo je bil župan, čigava je bila politika, kdo so bili posiljeni arhitekti in zato neprimerni projekti. In imeli smo celo zelo sposobnega arhitekta, ki ga je občina nagnala, ker ni hotel upoštevati prostorsko zgrešenih zamisli županstva in občinskega sveta (?), odločilno je bilo mnenje kapitala. In to dvakrat, ker je bil tudi proti popolnemu razvrednotenju Portovala in zgraditvi stolpnice, ki bi pljunila na Kapitelj.

Novo mesto ima, glede na prostor, ki ga je oblikovala reka Krka, izjemen položaj. Podobnih mest, kjer so načrtovalci zamenjali izjemnost okolja z okoljekom reke, je v Evropi zelo malo (napr. Besanson in Bern). Danes si arhitekti pulijo lase zaradi kopice nepopravljivih napak. Vsako mesto je živa organska celota, ki se razvija. Novo mesto je šlo leta 1959 okrog 12 tisoč prebivalcev, danes jih ima skoraj 24 tisoč. Koliko jih bo čez 15 let? Staro mesto je nedvomno spomenik razvoja, zgodovine, arhitekture in urbanizma. Pravi načrtovalci to ohranjajo kot kulturo naroda, neuki in vsevedni »svetovallci« večkrat tudi »turiistični« delavci praviloma prostor razvrednotijo in ne odgovarjajo nikomur. Tako je spet zmagal kapital. Kakšen razvoj pričakujemo, kolikšen bo porast prebivalstva in njegovih potreb, ki so osnova za odločitev o postopno-

sti načrtovanja, in ali se vam ne zdi »kompanija« mestna tržnica – Kapitelj pošastna?

Ohranjanje »mestne« na sedanjem prostoru tržnice je katastrofa. Prilagoditi se bo morala tudi drugim vsebinam in upoštevati, da je Kapitelj tik nad njo, pod njo pa Glavni trg kot prihodnji drugi poudarek. Kar sem videl na predstavitvi, me ni prepričalo. Ar-

hitekti niso krivi, če so jim dali nepopolne zahteve, so pa krivi, ker bi morali kot strokovnjaki opozoriti na pomankljiv razpis načrtovanja. V razgovorih, ki sem jih poslušal, sem bil začuden, ko sem dojel, da je nekdo kar določil projektante in njihov števil! Ob današnjem dogajanju v Sloveniji in v svetu je lahko to zelo nepremišljena poteza.

Pomankljivo in zelo optimistično je obravnavana dostava, kaj pa ostali promet? Bomo še naprej zatiskali oči ob prometu, ob kulturni ureditvi obrežja reke in o ureditvi zgrešenih projektov, o Portovalu in drugem? Razvrednotili bomo jedro, kulturo mesta, svetovno znani novomeški Kapitelj in poglede na mesto. Morda bi se nekdo le potrudil in izračunal, koliko je prebivalcev v starem mestu in koliko v novozgrajenih stanovanjskih naseljih izven starega mesta, in predlagal novo, razumno umestitev mestne tržnice. Za koliko prebivalcev bi želeli zgraditi mestno

In česa ni v odgovoru

Na odgovor župana in sodelavcev smo dolgo čakali. Nismo veliko pričakovali, saj smo z obema nogama trdno na tleh, pa vseeno je odgovor bolj kot ne splet meglenih napovedi ali sterilnih navedb bolj ali manj znanih dejstev.

Vseeno pa smo nekaj malega pričakovali, nekaj, za kar ni treba velikih denarjev in načrtov, hic et nunc.

Ni akcije. Ni zaveze za ukrepanje. Ni napovedi, da se bo kaj (hitreje) obrnilo na bolje.

Če je društvo pobudo za marčevski sestanek utemeljilo predvsem na splošni neurejenosti mesta – izpostavili smo razbite in z vsemogočim pokrpanje mestne tlake pa mestna pročelja, na katerih na srednjeveško fasado lahko vsak obesil, kar hoče, za povrh pa še povsem neprimerno osvetlitev mestnega trga, zlasti v gornjem delu.

Gre za priložnost za ukrepanje z velikimi učinkami za malo denarja, pri čemer bi lahko občinska oblast morda pridobila kakšno točko v očeh meščanov. Pred dnevi sem imel priložnost pobirati avstrijsko turistko in kose njenega fotoaparata. Očitno je bila po sredi luknja tam, kjer je ne bi smelo biti.

Tudi mestna razsvetljava je takšna, kot je bila – sicer ni res, da vlada »egiptovska tema«, prijeto je posedati v mrakobi toplega poletnega večera, mimoidočega pa več ne prepoznaš. Raj za tolovaje. Pročelji v mraku ni videti, morda bolje, da ne.

Kot rečeno, smo pričakovali akcijo. Program postopnega nadomeščanja neustreznih, dotrajanih in neprimernih zaplat z nečim, kar je lahko mestni tlak. Če so to granitne kocke, naj bodo kocke, če so to betonski tlakovci, naj bodo tlakovci. Če bo to asfalt, naj bo asfalt. Ampak vsak, ki se bo lotil

razkopavanja iz kakršnih koli razlogov, mora zadelo spraviti v ustrezno stanje nazaj ali naprej. Nič več ne sme zadoščati karjola betona ali asfalta. Nekdo na občini mora biti za to odgovoren. Najprej, da vzpostavi standard v prostoru, nato da to izvaja in preverja.

Ta isti bi morda lahko izmeril osvetlitev. Izkušvena ocena občinskih uslužbencev, da je svetlobe dovolj, je bedna utemeljevanje. Tudi za to področje stroka pozna in priznava standarde.

Izgovarjanje in prenašanje odgovornosti na krajevno skupnost Center (baje je vse bolj dejavna?) je beg občine od odgovornosti. Mesto ni vaška skupnost, ki je bolj ali manj zbir zasebnih pobud, v mestu veljajo drugačna merila in standardi. Če kdo hoče biti predsednik, potem to je, če noče, pač ni. Nobeden ne more nikogar prisiliti, da počne, kar je sicer pristojnost občine. Krajevna skupnost daje pobude, občina izvajajo. Ampak mesto ni samo stvar KS Center.

O pročeljih največ pove sprehod po mestu. O kakšni enovitosti ni govora, obliki in izvedbo narekuje okus naročnika in cena izvajalca. Imamo vrsto uspešnih oznak in sporočil ter še večjo vrsto popolnoma neprimernih tako glede velikosti, umesčenosti kot barvne usklajenosti s prostorom ali pročeljem. Da bi kakšen občinski organ ali komisija dajala mnenja ali soglasje, je nuja. Jutri se bo nekdo spomnil in prepleskal fasado v maniri muralista Diega Riverere, kot je to storil vrli Gzimi tam, kjer se je včasih šlo v Žabjo vas.

Drži pa, da ni nič še zamujeno, priložnost za izboljšave se ponuja vsak dan. Čas pa teče.

MATJAŽ VERBIČ

tržnico (?) in ali so za to pripravljene razvrednotiti še tisto malo kar je ostalo od zgodovine mesta, tudi če ostane sedanja prilagojena mala tržnica! Si predstavljate mestno tržnico v Barceloni ob Sagradi familiji?

Podtaknili mi boste pod nos Ljubljano. Napaka, razvoj je dokazal, da je bil prostor na dolgi rok zgrešen. V Trstu so staro ribarnico na obali že preuredili za kulturne dejavnosti. Časi se spreminjajo, v sto letih se je prebivalstvo planeta sedemkrat pomnožilo!

Večja mestna tržnica in promet bi morala ven iz starega mesta (ali pod zemljo) bližje večini posarbnikov, z upoštevanjem namenske ureditve pro-

meta in parkirišč. Ljubljana je ob tržnici zgradila garažno hišo, predlagana posiljevana stara tržnica v Novem mestu za to nima nobenih pogojev. Ali smo navdušili prebivalce mesta, predvsem strokovno, ali imamo o splošni celotni rešitvi mesta vsaj predloge in dokumentirana razmišljanja o razvoju tega prostora!

Mag. HLAVATY ZDENKO, udiahr

V vednost :
- županu Novega mesta Alojzu Muhiču,
- uredniku glasila IZZIV Marjanu Moškoni,
- predsedniku Društva Novo mesto Mitji Simiču,
- Marjanu Lapajnetu dipl. ing. arh.

Tržnica v mestu – nebodigatreba?

Zdajšnja podoba novomeške tržnice na Florjanovem trgu v Novem mestu gotovo ne more biti nikomur v ponos. Skozi Florjanov trg poteka tudi glavna prometna žila mestnega jedra, kar za trgovanje in zadrževanje ljudi na trgu vsekar ni ugodno. In čeprav je tržnica vsem na očeh, smo se meščani nje ne bedne podobe že tako navadili, da tega skoraj ne opazimo več. Namen mestne občine, da se začne s prostorom tržnice resnejše ukvarjati, lahko zato ocenimo kot dobrodošel. O tem je bilo govora že v prejšnji številki IZZiva, ko je občina prek javnega naročila na osnovi posebne projektne naloge pridobila štiri predloge ureditve za ureditev prostora tržnice.

Novice o obnovi tržnice na zdajšnji lokaciji pa so spodbudile tudi negativne odmeve in komentarje. Pomisleki so v veliki meri upravičeni. Zdajšnja lokacija je za dejavnost sodobne osrednje mestne tržnice vse prej kot vzornica, saj je prometno težko dostopna, parkirišč skorajda nima. Tudi lega v središču mesta med glavnima nosilcema istovetnosti mestnega prostora, tj. območjem Kapitlja in Glavnim trgovom, je izjemno občutljiva. Poleg tega je tudi škoda, da mestni občini ni uspelo projekta zastaviti celoviteje in vanj vključiti širši prostor med Kapitljem in Glavnim trgovom, saj je mesto organiki celota, ki lahko deluje le kot celota. Nejasen je tudi naložbeni program.

Mestna občina je v začetku julija 2012 zaključila postopek javnega naročila idejne rešitve za prenovo tržnice z izborom ene izmed štirih rešitev, ki bo služila kot osnova za nadaljnje načrtovanje. Ker je bil pisec teh vrstic kot predstavnik organizirane civilne družbe eden od petih članov komisije za izbor najprimernejše različice, je prav, da na tem mestu pojasni svoja stališča in delovanje v tej komisiji, ki jih lahko strnememo v naslednjih 6 točk.

1. Tržnica in celoten Florjanov trg je razvrednoten prostor sredi mestnega jedra, ki zahteva ukrepanje. Mestna občina lahko v prihodnjem letu pridobi evropska sredstva in ta namen, čas možnosti konkuriranja za takšna sredstva pa ni neomejen.

2. V mestnem jedru je treba spodbujati t.i. mestotvorne dejavnosti ter oblikovati prostore družbenega in srečevanja, kar neka tržnica v svoji osnovi gotovo je.

3. Mesto mora pridobiti čim več kakovostnih odprtih površin, namenjenih pešcem, kjer se poleg družbenega in srečevanja lahko dogajajo tudi različne prireditve in Florjanov trg bi ob drugačni prometni ureditvi to lahko postal.

4. Ohranjati, obupati in poudarjati je treba istovetnost starega mestnega jedra tako v smislu podobnosti mestnega prostora kot njegove vsebine.

5. Kakršen koli poseg mora poleg spoštovanja kakovosti starega mestnega jedra omogočati tudi čim boljše vsebinsko in prostorsko povezavo z Glavnim trgovom pa tudi Prešernovim trgovom, Sokolsko in Muzejsko ulico ter mestom kot celoto.

6. Program tržnice se mora zavedati omejenih zmogljivosti lokacije, zato mora biti usmerjen v kakovostno in specia-

lizirano ponudbo, stavba pa bi morala dopuščati dopolnjevanje različnih mestotvornih dejavnosti, namenjenih boljši kulturni ponudbi mesta.

Izbrana različica Studia Pirss, d. o. o., iz Ljubljane ni idealna. Prav tako kot večina ostalih različic tudi ta z nekaterimi predlaganimi rešitvami ne upošteva vseh določb sporskega akta in konservatorskih izhodišč.

Ocenjeno pa je bilo, da je zasnovane stavbe možno (bolj kot pri ostalih treh rešitvah) prilagoditi danim zahtevam projektne naloge in konservatorskega programa. Mestna občina zagotavlja, da bo gradbeno dovoljenje za stavbo tržnice pridobila še v letošnjem letu, v začetku naslednjega leta pa bo konkurirala za evropska sredstva za izvedbo, kar bi omogočilo začetek gradnje.

Odrpoto pa ostaja vprašanje ureditve odprtega prostora trga, saj zdajšnja prometna ureditev onemogoča njegovo kakovostno ureditev. To so pokazale tudi vse štiri idejne rešitve. Zato upamo, da bo mestna občina čim prej uvedla drugačno ureditev prometa skozi mestno jedro (prometna študija je obstaja), ki bo omogočila oblikovanje kakovostnega mestnega prostora namenjenega pešcem vse do Narodnega doma, ki ob zdajšnji prometni ureditvi prav tako nima možnosti za ustrezno prenovo.

Večjo in bolj sodobno osrednjo mestno tržnico za večje količine blaga pa bi morali urediti na prometno dobro dostopni lokaciji nekje izven mestnega jedra.

MITJA SIMIČ

Ko kliče bolečina ...
... poiščite hitro rešitev.

Hitra rešitev

Prilagodljivo, učinkovito, neškodljivo, brez recepta v vsilivskih lekarnah.

Slovenski farmacevti za samozdravljenje glavobola najpogosteje svetujejo Nalgesin® S.*

Presenetite bolečino in imejte hitro rešitev vedno pri roki. Več informacij lahko poiščete na www.nalgesin.si in www.lekarna-na-dom.si.

* Razlikovalno najboljše učinkovito zdravilo brez recepta v vsilivskih lekarnah, FarmAest, d. o. o., 2010.

Nalgesin® S hitro in za daljši čas odpravlja različne vrste bolečin, kot so glavobol, zobobol, menstrualne bolečine ter bolečine v mišicah in sklepih.

1132146

NOVO MESTO

02013/549

Nalgesin® S

275 mg filmsko obložene tablete

20

KRKA

Naša inovativnost in znanje za učinkovite in varne izdelke vrhunske kakovosti.

www.krka.si

Pred uporabo natančno preberite navodilo!
O tveganju in neželenih učinkih se posvetujte z zdravnikom ali s farmacevtom.

Nekdaj priljubljeno zbirališče meščanov, restavracija in hotel – zdaj samo še žalosten spomin (Foto: M. Lapajne)

Še o zanemarjenih mestnih hišah

Ali res skrb za razumno porabo proračunskih sredstev in prijaznejši pristop do občanov?

Društvo Novo mesto je konec letošnjega februarja na župana Mestne občine Novo mesto Alojzija Muhiča naslovilo tudi predlog, naj občina nemudoma sprejme odlok, na podlagi katerega bi lahko naložila lastnikom stavb primerna obnovitvena in vzdrževalna dela, če že občina ne poskrbi za njihov primeren videz, kadar in kjer nevdrževane zgradbe kvarijo pogled na naše mesto. Tak odlok lahko od 15. januarja 2008 sprejme vsaka slovenska občina, ko je bil uveljavljeno besedilo 6. člena Zakona o graditvi objektov. Društvo je namreč ocenilo, da Novo mesto kot prestolnica Dolenjske kvari kar nekaj poslopij, ki stojijo na najvidnejših in najbolj izpostavljenih krajih mesta (na Glavnem trgu, Kandijški cesti, Sokolski ulici ...).

Od župana smo 31. maja prejeli odgovor, v katerem piše: »Strokovna služba MO Novo mesto je /.../ v letu 2011 pričela s pripravami osnutka odloka /.../ Aktivnosti, ki bi jih morala /.../ izvesti kot podlago za pripravo odloka /.../ izdelava strokovnih podlag, s katerimi bi se izvedle strokovne analize in ocene, na podlagi katerih bi se pripravil seznam vzdrževalnih del na /.../ objektih, katere bi občina vključila v občinski odlok. Po ocenah /.../ bi bilo potrebno v občinskem proračunu za izdelavo podlag in odloka predvideti /.../ 40.000 do 50.000 EUR.« Zaradi racionalne porabe proračunskih sredstev

in občanom prijaznejšega pristopa bo občina pred pripravo odloka spodbujala in se dogovarjala z lastniki nevdrževanih objektov in podobno.

Iz tako dolgovazne obrazložitve izhaja, da naše društvo zahteva neki »silno drag program« in napeznanje občinske uprave ter zapravljanje proračunskega denarja. Kaj takega nam seveda niti na misel ni prišlo. Zakon namreč ne zahteva drugega kot to, da občina v svojem odloku določi območja oziroma poslopja, na katerih je treba izvesti vzdrževalna dela, katera dela je treba izvesti oziroma merila za njihovo določitev in predvidi oceno stroškov. Županov odgovor torej izkazuje popolno nepoznavanje zakona ali pa pomeni odklanjanje skrbi za urejenost lastnega doma (za dom namreč štejejo v društvu naše Novo mesto). K takim mislim me napeljuje zneska (40.000 oz. 50.000 evrov). Prepričan sem namreč, da nobena od tistih šestih občin, ki so sprejele take odloke med letoma 2009 do 2011, ni porabila toliko denarja za njihov sprejem.

Kar zadeva mnenje ministrstva za okolje in prostor iz septembra 2011, na katerega se sklicuje župan in v katerem naj bi bila ocena o neustavnosti določb 6. člena zakona, pa samo moje stališče (kot dipl. pravnik), da lahko o ustavnosti ali neustavnosti zakona odloča le ustavno sodišče (nikakor pa ne upravni organ). Ker pa naj

bi bilo to ministrstvo tudi mnenja, da so določbe 6. člena zakona »težko izvedljive« v praksi, gre očitno za nezanimanje za urejanje naših naselij tudi na državni ravni. Drugače si težko razlagam dejstvo, da so se začeli ukvarjati na ministrstvu in v Skupnosti občin s to zadevo šele 3 leta in pol po pridobitvi možnosti, da jo uredijo iz lastne izvirne pristojnosti (čl. 140 Ustave RS).

Če bi bila naša občina naravnana tako, da bi prvenstveno skrbela za dobro počutje svojih občanov, bi vsekakor morala »počistiti« mesto že davno prej, ko se je lotevala nekaterih »odmevnih« načrtov, ki so jo stali precej več, kot bi znašali stroški predlaganega odloka in njegovega izvajanja. Dolga leta od osamosvojitve Slovenije je bila Mestna občina Novo mesto popoln gospodar svojega prostora in bi bilo lepo in prav, da bi z njim ravnala kot vsak dober gospodar. Tako bi bila do občanov, ki ne skrbijo za svoja poslopja, vsekakor že dolga leta lahko prijaznejša in bi jih spodbujala k rednemu vzdrževanju, kar naj bi počela šele zdaj (po napovedi župana v odgovoru našemu društvu 31. maja 2012) namesto sprejema predlaganega odloka.

ANTON ŠKERLIJ

Za naslov:

STUDIJSKA
KNJIŽNICA MESTNE
OBČINE NOVO MESTO
DOŽHANOVA UL.
8000 NOVO MESTO

Proračun močno zaostaja

Zanimivosti s predpocitniške seje občinskega sveta

Pred počitnicami so svetniki občinskega sveta Mestne občine Novo mesto sprejeli Odlok o gospodarskih javnih službah v Mestni občini Novo mesto. Svetnica Mojca Novak je sicer podala predlog za ustanovitev Zavoda za vzdrževanje in upravljanje starega mestnega jedra, vendar ta ni požel navdušenja. Prevladovalo je mnenje, da Zavod za vzdrževanje in upravljanje starega mestnega jedra ne more opravljati gospodarske javne službe.

V Društvu menimo, da bi moral biti to zavod z gospodarsko dejavnostjo, da bi lahko upravljal premoženje v javnem interesu, in ne vidi ovir za njegovo ustanovitev v zakonih.

Kot vsako leto občinski proračun tudi v letošnjem polletju (januar–junij 2012) ni dosegel zelenih prihodkov in odhodkov, zlasti ne v transfernih prihodkih. Uresničitev teh prihodkov je odvisna od uresničitve načrtov, sklenjenih pogodb, dogovorjene višine sovlaganj in napredovanja izgradnje načrtovanih naložb v proračunu Mestne občine Novo mesto. Ti proračunski prihodki so uresničeni le z 19 %, ne da bi bilo v gradivu za sejo občinskega sveta pojasnjeno, zakaj tako skromen uspeh, saj je obseg naložbenih odhodkov (29,6 %) in odhodkov naložbenih transferjev (48,8 %) neprimerno višji.

Tudi drugi nedavčni prihodki (postavka 7141), ki se morebiti navezujejo na vlaganja, so doseženi v zadovoljivi višini (70,21 %) in v obrazložitvi je celo navedeno, da so to vplačila komunalnih prispevkov. V gradivu je tudi zapisano, da so za naložbe potrebni dodatni, novi viri za vlaganja. Vprašanje je, zakaj so transferni prihodki uresničeni le 19-odstotno. Naložbe, ki se plačujejo iz transfernih prihodkov, pomembno vplivajo na kakovost življenja in dela v Novem mestu, zato naj svetniki pojasnijo in povedo, katere načrtovane naložbe se ne uresničujejo, katere pogodbe zanje še niso sklenjene in kakšen potek uresnitve je predviden do konca leta.

V prikazu odhodkov proračuna je razvidno, da so plače javnih uslužbencev dosežene s 53,22 %, zadolževanje pa s 100 %. Svetniki pa so tudi sprejeli predlog pravilnika o plačah, sejinah in drugih prejemkih občinskih funkcionarjev, članov delovnih teles občinskega sveta, članov svetov ožjih delov občine ter članov drugih organov Mestne občine Novo mesto, ki praviloma viša tovrstne prejemke upravičencem. Slovenija je sprejela Zakon o uravnoteženju javnih financ, vendar svetniki niso povedali, kako bodo določbe tega zakona vplivale na proračun Mestne občine Novo mesto v letih 2012 in 2013!? Zlasti je to pomembno za uresničevanje programov tistih javnih zavodov, ki so povezani z izobraževanjem in turistično ponudbo Novega mesta (Knjižnica Mirana Jarca, varovanje kulturne dediščine, univerzitetni programi in univerzitetni kampus, zavod za turizem ...). Javnost bi morala biti seznanjena s posledicami (načrtom) uveljavljanja omenjenega zakona na svojem območju pa tudi o ukrepih, ki so jih ali jih bodo svetniki sprejeli, da bodo zaščitili uresničevanje načrtovanih programov (nakup knjig za knjižnico, novi visokošolski programi, turistične prireditve ...).

Za kakovosti življenja in dela v Novem mestu so svetniki podali zanimive pobude, kot sta postavitve polnilnic za električne avtomobile in prepoved tovornega prometa po Kandijški cesti. Upamo, da jih bo župan upošteval pri načrtovanju svojega letnega dela oziroma dela občinskega sveta in uprave, tako da bodo svetniki vedeli, kdaj približno bodo uresničene. Na posebni spletni strani za pobude pa naj dodajo možnost časovnega spremljanja: datum sprejetja pobude, datum načrtovane uresnitve in datum dejanske uresnitve. Dobro pa bi bilo vnesti tudi ime in priimek neposredno odgovorne (ne objektivno odgovorne) osebe.

JOŽA MIKLIČ